

dr Ewelina Lilia Polańska

Akademia Zamojska

e-mail: ewelinalilia@wp.pl

<https://orcid.org/0000-0003-2960-621X>

Książka Roku 2021.

Bogdan Nowak, Jakub Żygawski, *Zamość. Ulice i place*

(z wykorzystaniem kart pocztowych z kolekcji Stanisława Rudego),

Wydawnictwo: Archiwum Państwowe w Zamościu, Książnica

Zamojska im. Stanisława Kostki Zamoyskiego, Zamość 2021,

ss. 253, ISBN 978-83-949666-1-4

Jak pisać, żeby czytelnik nie mógł oderwać się od książki? Jak dobrać słowa, by sugestywnie opisywać minioną rzeczywistość? Jak wydawać, by zachwycać także formą graficzną? Na te pytania (i wiele innych) daje odpowiedzi publikacja autorstwa dwóch Zamościan od lat zafascynowanych niezwykłym miastem i zamieszkującymi go ludźmi (teraz i w przeszłości): Bogdana Nowaka – dziennikarza, regionalisty, poety, który niegdyś ukończył archeologię (i ta pasja do tego, co dawne – co historyczne, i co na wpół legendarne – wciąż w nim jest) oraz dr. Jakuba Żygawskiego – dyrektora Archiwum Państwowego w Zamościu, z wykształcenia geografa, kartografa, z zawodu archiwisty, z zamiłowania i ogromu posiadanej wiedzy – historyka, erudyty – znawcy dziejów miasta idealnego. Tych dwóch zamojskich pasjonatów zna sekret tworzenia nie tylko interesujących publikacji, ale i będących jednocześnie wartościowymi historycznie zapisami bezpowrotnie minionych dla Hetmańskiego Grodu czasów. Monografia ich autorstwa pt. *Zamość. Ulice i place* została ogłoszona laureatem w jednej z kategorii konkursu *Książka Roku 2021* organizowanego przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie, podczas uroczystej gali, która odbyła się 10 czerwca 2022 roku w WBP.

Lapidarny tytuł kryje w sobie całe bogactwo treści: faktograficznych, wspomnieniowych, a także ikonograficznych. Umiejętnie łączy tekst naukowy z felietonem,

przedstawiając ponad 70 zamojskich ulic. Jakub Żygawski napisał, opierając się na bogatym materiale źródłowym, obszerne fragmenty dotyczące rozwoju miasta zarówno w obrębie murów twierdzy, jak i na przedmieściach, jego topografii, szlaków komunikacyjnych, układów drogowych, przemian nazewnictwa ulic. Dyrektor APZ miał też swój ekspercki wkład w opowieści o minionym Zamościu. Bogdan Nowak zebrał kilkadziesiąt relacji świadków historii – nietuzinkowych, pełnych emocji, chwilami zabawnych, a chwilami nostalgicznych, znaczonych tęsknotą za tym, co bezpowrotnie odeszło. To przekazy, spisane wartkim językiem, o miejskach, ludziach i niesamowitej atmosferze.

Opowieść o dawnym mieście jest bogato inkrustowana starymi fotografiami z zasobu APZ, zdjęciami z kolekcji zamojskich fotografów: Stanisława Orłowskiego i Adama Gąsianowskiego, a także reprodukcjami kart pocztowych ze zbiorów Stanisława Rudego. Tekst wzbogacają również dawne plany Zamościa pochodzące z Archiwum Głównego Akt Dawnych w Warszawie, Archiwum Narodowego w Krakowie, Archiwum Państwowego w Zamościu oraz autorskie wykonane przez dr. J. Żygawskiego. Uzupełnienie monografii stanowią także ciekawe historie wybrane ze starych gazet przez zespół z Książnicy Zamojskiej. Koncepcję książki opracował Piotr Bartnik. Warto, żeby *Ulice i place* znalazł każdy miłośnik przeszłości Zamościa.

Słowa kluczowe: Zamość; ulice; place; plany; Jakub Żygawski; Bogdan Nowak; książka roku 2021; Archiwum Państwowe w Zamościu

Keywords: Zamość; streets; squares; plans; Jakub Żygawski; Bogdan Nowak; book of the year 2021; The State Archives in Zamość